

„Érted jöttünk, nem ellened”

Császy Zsolt naplója

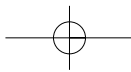
2010. augusztus 31. (kedd)

Reggel nyolc óra előtt pár perccel megcsörren az ágyam mellett a mobilom, s én fölveszem az idegen számot. – Halló, Császy úr! – szólal meg a telefonban Kunyák Gergely ügyész, akivel jó egy éve kerültem személyes kapcsolatba, mikor is a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. egyik vezetőjeként engem ért a megtiszteltetés, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség (KNYF) sukorói nyomozásához többször adhattam át iratokat. – Itt vagyunk az ön ajtaja előtt, csöngetünk egy ideje, de nem kapunk választ.

Egyszerre belém hasít a fölismerés: ha most házhoz jöttek, ez azt jelenti, hogy az iratokon kívül talán engem is el akarnak vinni. Az első technikai problémát pedig ebben a törekvésükben a csengőm jelenti, amely Kunyák ügyész úr szerint nem szól, hiába nyomják, ezért megkér, fáradjak ki ajtót nyitni. Magamra kapok valamit, odamegyek a bejárati ajtóhoz, kinyitom. Az ajtó előtt a folyosón hat-hét ember szorong, akik közt ott látom Keresztes Imre főügyész urat is, a KNYF vezetőjét. Elsőként megmutatom a lakásom csengőjét, ami helyett az ügyészség képviselői a folyosói világítás kapcsolóját nyomkodták, majd megkérem az ismeretlen fiatalembert, aki „házkutatás!” felkiáltással be akart nyomulni a lakásomba, hogy valami papírt azért legyen szíves és mutasson fel nekem. (Erre a felismerésre bizonyára a bűnügyi filmekből szerzett ismereteim alapján jutottam, minthogy az egyetem elvégzése, azaz közel húsz év óta nem foglalkoztam büntetőjoggal, s őszintén szólva nem is hiányzott nekem ez a szakterület. Ezen a reggelen azonban a két évtizedes szünet véget ért, és a következő években, ha nem is jószántamból, de újra elő kellett vennem a tankönyveimet.)

Reggeli látogatóim a papírt firtató megjegyzéseimre visszalépnek, majd Kunyák ügyész úr a folyosón megmutatja a mellette álló Keresztes főügyész által aznap aláírt őrizetbe vételi és házkutatási határozatokat. Az eset körülményei miatt érdemben nem tudok az iratokkal foglalkozni (nem is értem őket), de fegyvelmezett állampolgárként a rendelkezésükre állok. Megkérdem, mit keresnek, talán tudok segíteni. – A sukorói iratokat – válaszolják, mire én előkeresem az MNV Zrt.-től való távozásomkor készült iratjegyzéket, amellyel átadtam a munkakörömet. Átnyújtom továbbá az Oszkó Péternek akkoriban írt hivatalos levél fénymásolatát és még pár irattöredéket. A házkutatás ezt követően meg is kezdődhetne, ám még megkérdezik, hogy akarok-e hatósági tanút. Akarok, ezért átráncigáljuk a szomszédot, azaz megkérdezzük, nincs-e kedve tanúskodni, és ő nem tud ellenállni a kérésünknek. Az ő átjövételével indul meg a házkutatás, nekem pedig életemben először van szerencsém végignézni, hogy a magánéletem, a személyes dolgaim közt idegen emberek turkálnak.

A lakásom állapota egy hetek óta tartó átrendezés, illetve takarítás következtében nem éppen optimális az efféle hatósági tevékenységhez, de megvallom őszintén, ez kevésbé izgat. Sokkal inkább az, hogy látok újra

életre kelni egy szörnyű rendszert, amelyben a jog a politikai játszmák túszává válik, s amelyet én – még *fiatal demokrataként* – összeroppanni láttam az 1989–90-es rendszerváltás idején. Most pedig a saját lakásomban, a szemem előtt támad föl ez a szörny, amely magát a „Nemzeti Együttműködés Rendszerének” nevezi.

Az egész olyan, mint egy szürreális álom. Idegen emberek rajzanak szét a lakásodban, kutakodnak a szekrényeidben, a ruháid és a személyes dolgaid között. Papirokat olvasnak és raknak félre. Utóbbiak olyan „rejtekhelyekről” kerültek elő, mint a vasalódeszka a nappaliban, vagy a radiátor tetje a konyhában. Keresztes főügyész úr személyesen vesz részt az akcióban, érdekes látni őt, amint a földön guggolva kotorászik a papírok között. (Ezt elismerőleg mondom, hiszen vezetőként magam is hajlamos voltam kimenni a „terepre”, és személyesen ellenőrizni bizonyos dolgokat.) Keresztes főügyész urat is ismerhettem korábbról, aki most a doktori disszertációm anyaga felől érdeklődik. Ezek szerint (nem túl meglepő) feltörték az e-mail fiókomat, a nyáron ugyanis több elektronikus levelet váltottam az ELTE Jogi Kar doktori tanácsának vezetőjével a *tervezett* disszertációmról, amely éppen a sukorói csereszterződéssel foglalkozott volna. Disszertációs *anyag* még nincs, a házkutatás így e nélkül folyik tovább.

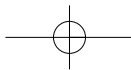
Némi idő után feltűnik, hogy az egyik fiatal rendőr nem vesz részt a kutatásban, hanem folyton a nyomomban van. A lakásom nem épp hatalmas, és szinte minden egybe van nyitva, ezért nem eshet úgy, hogy ne legyenek egyszerre két-három emberrel is azonos térben, de úgy látszik, mégis attól félnek, hogy szem elől tévesztenek vagy elveszítének.

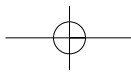
22

Megkérdezem, telefonálhatok-e. Az ügyvédemet és a legközelebbi hozzátartozómat felhívhatom. A vezető védőmet, dr. Kádár Andrást hívom, de ő más kötelezettsége miatt nem tud jönni, így hívom a másik védőmet, dr. Szabó Jánost. Őt a belügyi rendvédelmi szakszervezet (BRDSZ) biztosította számomra, ahol szakszervezeti vezető voltam. Vele több szerencsém van, el tud jönni, de már nem a lakásomra, hanem egyenesen az ügyészségre. A másik fontos telefon legközelebbi rokonomnak, az unokabátyámnak szól. Elmondom neki, mi történik, azt feleli: ez nem igaz. De igaz, mondom, majd jelzem, hogy most ugyan az ügyészségre visznek kihallgatásra, de a temetésen mindenképp ott leszek. Aznap délután negyed háromkor lesz az édesanyja temetése Farkasréten, nekem is drága halottam ő, szinte második édesanyám volt.

– Nem lesz ott! – veti oda Keresztes főügyész, de ennek ekkor még nem tulajdonítok különösebb jelentőséget, a körülményekből ugyanis még nem következtetek arra, hogy valójában *már őrizetbe vettek*. Egyelőre legfőljebb előállításnak tűnik a dolog, mert még nem tudom, hogy itt már egy olyan – a „büntetőjog” nevében intézkedő – állami erőszak működik, amely a saját szabályait sem tartja tiszteletben. Ekkor még nem világos, hogy az ellenem addig folyó lélektani hadviselést innentől durva hatalmi eszközök bevetésével folytatják tovább.

Közben eszembe jut, hogy a mosogatógépet korábban megpakoltam, így megkérdem, beindíthatom-e. Az egyik nyomozó belenéz a gépbe, egy ideig vizslatja a koszos tányérokat, majd megadja az engedélyt. A gépnek jó kétórás a programja, így nem vagyok benne biztos, hogy befejezi-e a mosogatást a házkutatás ideje alatt. Ennek során a radiátoron találnak

még régi MNV-s iratmásolatokat, amelyek a korábbi otthoni munkavégzéséből maradtak itt, ezeket borítékba teszik, majd matricával leraasztják. Leraasztják a laptopomat is.

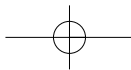
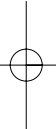
A lakásom kaotikus állapotán nem sokat rontott a házkutatás. Bár számomra minden a helyén volt előtte, de az avatatlan külső szemlélő ezt nyilván másként látta. Erre céloz Keresztes főügyész úr megjegyzése: – Azt azért nem mondhatja, hogy mi dúltuk fel a lakását. Talán arra a monarchiabeli történetre utal, mikor is megfélemlítés céljából verőlegények jártak végig pár újságíró irodáját, hogy feldőljk azokat. Egyik áldozatuknál azonban olyan káosz volt, hogy azt hitték, már jártak ott, és békén hagyták az irodát. A másik sztori, ami eszembe jut, az ötdolláros trükk. Ez az ötvenes években dívott, és abból állt, hogy a valutaüzérkedéssel meggyanúsítandó áldozatnál tartott házkutatás során az egyik nyomozó berakott egy ötdollárost a könyvek közé, a másik meg később „megtalálta”: így lett „tárgyi bizonyíték”. Az egyik alkalommal azonban a leendő áldozat észrevette az ötdollárost, kivette a könyvből, és megette. Miután a nyomozók nem találták a pénzt, a házigazdához fordultak – előbb fenyegetően, majd könyörögve –, hogy adja elő, mert az náluk leltárban van, és nagy bajuk lesz, ha nem viszik vissza. (Bereményi Géza feldolgozta az esetet *Eldorádó* című filmjében.) Ez jár a fejemben, amikor megkérdelem az ügyész urakat, hogy megtalálták-e már végre az ötdollárost.

Ők azonban egy közjegyző előtt tett nyilatkozatomat találják meg egy dossziében. Ezt az eljárás későbbi szakaszában kívántam volna felhasználni annak alátámasztására, hogy az ügyészség által készített értékbecslés (amelynek eredményét – a büntetőeljárás szabályaival ellentétben – a közvélemény befolyásolására használták a médiában) eleve manipulatív. Kábé három hónappal az előtt, hogy 2010 júniusának elején az ügyészség szóvivője előállt volna a televízióban a sukorói telkekre „megállapított” 1,818 milliárdos értékkel, elmentem egy közjegyzőhöz, és nyilatkozatot tettem erre vonatkozóan. – Telitalálat! – mondja most Keresztes, miután elolvassa az általam előre megjelölt összeget. Valóban az volt.

A házkutatás lassan a végéhez közeledik. Még lemegyünk az udvarba a gépkocsimhoz, ahol egy tíz évvel korábban kötött telefon-előfizetési szerződés lesz gyanús: ez is hozzákerül a lefoglalt iratokhoz. A procedúra talán már három órája tart, az ember ilyenkor elveszti az időérzékét. Visszamegyünk a lakásba, ahol Kunyák ügyész úr megkezdi a házkutatási jegyzőkönyv összeállítását. Ennek egy része előre elkészített formanyomtatvány, amihez kissé szállkás kézírással kerülnek oda – hat oldalon keresztül – a további megállapítások.

A lefoglalt anyagok két csoportra oszthatók: egyik részük papíralapú dokumentum, a másik elektronikus adathordozókon rögzített adatállomány. A papíralapúak közé olyanok is bekerültek, amelyeknek első látásra felismerhetően sem lehet semmi közük a nyomozáshoz, mint például a névjegytartóm névjegyekkel, a VI. kerületi önkormányzattal még 2007-ben kötött tanácsadói szerződésem (ezt egy hónappal később a Magyar Hírlap címlapján láttam viszont) vagy a 2006. évi adóbevallásom.

Elvisznek egy csomó iratot, amely az MNV Zrt.-hez kapcsolódik, ezek természetesen ott is fellelhetők. Ilyen a munkaszerződéselem és a munkaiügyi anyagom (prémiumkitűzés, munkaköri leírás, illetve az MNV Zrt.

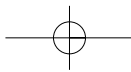
jogelődjével kapcsolatos munkaügyi anyagaim), de ilyenek az MNV Zrt-s belső szabályzatok is. Értelemszerűen csupa másolati példány. Azt meg végképp nem értem, vajon milyen bűncselekménynek lehet bizonyítási eszköze egy nyilvános jogszabály (a 254/2007. kormányrendelet) vagy az Állami Számvevőszék nyilvános jelentése az MNV Zrt. 2008. évi működéséről. A lefoglalt anyagok zöme olyan meghatározással került a jegyzőkönyvbe, hogy később se tudtam megállapítani, tulajdonképpen mik is lehettek azok („piros Esselte dosszié 44 lap, kék Office Depot dosszié 256 oldal”), minthogy a színmegnevezés utáni bejegyzés csupán az irodaszer márkáját jelölte.

A lefoglalt iratok közt ott vannak az épp most házkutatást végző Központi Nyomozó Főügyészségnél egyéb ügyekben korábban tett tanúvallomásaim jegyzőkönyvei is. Erről egy régi történet jut az eszembe még abból az időből, amikor a 80-as évek közepén a Budai Központi Kerületi Bíróság Büntető Irodáján dolgoztam. Itt módom volt büntetőügyek aktáit olvasgatni. Ezek közt a slágerek az akkori demokratikus ellenzék (főként Demszky Gábor, Rajk László, Kószeg Ferenc) szamizdattevékenysége elleni büntetőeljárások, az ún. „sajtórendészeti vétségek” voltak. A nyomozó hatóság a házkutatások során lefoglalta az illegális földalatti irodalmat, majd a lefoglalt iratokat bizonyítási eszközként használta fel. Egyik alkalommal – illegális irodalom gyanánt – elvitték a korábbi házkutatásról készült hivatalos jegyzőkönyvet is. A történetet a hatalom abszurditását jelző sztoriként mesélgettem a barátaimnak, akkor még nem sejtve, hogy negyedszázaddal később velem is történik valami hasonló.

24

A házkutatás során lefoglalt sukorói anyagok kivétel nélkül olyanok voltak, amelyek már a nyomozó hatóság rendelkezésére álltak. Ezeket az iratokat korábban személyesen adtam át az MNV Zrt.-nél ugyanannak a Központi Nyomozó Főügyészségnek, amely most újra elvitte őket tőlem, ezúttal házkutatása zsákmányaként. Úgy látszik, számukra csak az a biztos, amit hatalmi erővel ők maguk vesznek el, amit kérésre kapnak, az nem az igazi.

E mentalitásról is egy régi emlék jut eszembe, a hajdani *Bibó Szakkollégiumból*. Ahol egykor az országot jelenleg vezető (ezeket a jobb sorsra érdemes ügyészeket most rám küldő) volt kollégista társaimmal tölthetem el pár felejthetetlen évet. 1989 tavaszán az Erdélyből menekült ügyvéddel, Bíró Fazekas Gáspárral készítettünk egy emberi jogi feldolgozást a Ceausescu-rezsim jogrendjéről az itthon is hozzáférhető nyilvános román jogszabályok alapján. Az elkészült anyagot azonban, amely (a számítógépek előtti korszak nyomora idején) csak egy példányban állt a rendelkezésünkre, Szócs Géza (később a második Orbán-kormány kultúráért felelős államtitkára) gépkocsijából, annak feltörésével, ismeretlen személyek eltulajdonították. (Az ismeretlen személyeket alighanem a román állambiztonsági szervek állományában lehetett volna megtalálni.) A gépkocsifeltörés ugyan adott némi rangot a munkánknak, de felmerült bennem a kérdés, hogy vajon miért nem kérték el tőlünk az anyagot ezek a kedves román szervek. Mi ugyanis minden további nélkül odaadtuk volna nekik, hiszen kizárólag nyilvános forrásokból dolgoztunk. Ám ők bizonyára úgy gondolkodtak, mint ma reggeli látogatóim: amit elintézhetünk hatalmi szóval, azt minek szép szóval.

Utólag persze nyilvánvaló: a hatalmi eszközök alkalmazásának célja a rám irányuló pszichikai nyomásgyakorlás volt, és csupán könnyed nyitányt képezte mindannak, ami a következő hónapokban várt rám. A házkutatás végén felvett jegyzőkönyvet gépiesen írom alá, nem is fogom föl igazából, mit tartalmaz. A későbbiekben, bizonyos rutint szerezve, már másképp lesz, de mindent el kell valahol kezdeni...

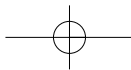
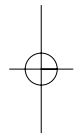
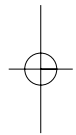
A házkutatás ténye, illetve módja ellen egy jogorvoslatnak csúfolt panasszal lehet élni, amivel – az előbbi vonatkozásában – utóbb magam is élttem. Ez volt az első panaszom, amit aztán sorozatban követtek a többiek, én pedig sorozatban kaptam a sztereotíp, a panaszolt határozatok és eljárási cselekmények érveit szajkózó elutasításokat. Egy értelmé van csupán a panasznak: hogy kimerítsük a jogorvoslati lehetőségeket, ami egyik előfeltétele annak, hogy később a strasbourgi bírósághoz fordulhassunk.

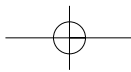
A jegyzőkönyvet az összes jelenlevő aláírja, majd a 8 óra 23 perctől 11 óra 12 percig tartó házkutatás véget ér. A művelet elhúzódása arra mindenestre kellő időt adott, hogy a mosogatógép befejezze a munkáját. A belsejét már nem marad időm kiüríteni, csak a gép ajtaját nyitom ki, nehogy az edények bepenészesedjenek. Egyelőre sejtelmem sincs róla, hogy csupán *százkilenc nap múlva* lesz alkalmam hozzájuk férni...

Az ügyészek megint közlik, hogy velük kell mennem, és javasolják, készítsek össze magamnak pár ruhadarabot. Az ember ilyenkor gépiesen engedelmeskedik, még mindig nem fogom fel, hogy őrizetbe vettek. Előkeresem a kis utazóbőröndömet, és beledobálok pár ruhadarabot. Egy kardigán, pulóver, ing, két póló, egy fürdőlepedő, melegítő, alsóneműk, villanyborotva és nemzetiszínű zászló. A későbbiek során a börtön szabályok szerint újra és újra listát kellett készítenem ezekről, így könnyű volt utólag rekonstruálni a börtönruhatáramat. Megjegyzem, a pakolás a korántsem optimális körülmények ellenére sikeres volt, az első időszakban egyetlen lényeges ruhadarab sem hiányzott, ami főleg a börtönélet kezdetén jelentett nagy segítséget.

A házkutatásnál előkerült kis nemzetiszínű zászlót egyfajta dacos gesztusként rakom a bőröndbe, minthogy az elmúlt időszakban a sukorói ügyet átkozó politikusok vagy a KNYF utcai „cégtábláját”, vagy (a diktatúrákból ismerős módon) egy egész nemzetiszínű zászlóerdőt használták háttérül a rágalmaikhoz. Ha nekik szabad erre használniuk a nemzeti zászlót, akkor nekem is jogom van hozzá! Magamhoz veszem még a kéznél lévő jogszabályok közül a 2005. évi 2. számú Ügyészségi Közlönyt, amelyben a büntető törvénykönyv és büntetőeljárás törvény is benne van (már nem egészen hatályos, de jobb nincs), az ELTE Jogi Kar büntetőjog tankönyvét, valamint a „Nemzetközi Jogszabály Gyűjtemény” című régi egyetemi jegyzetemet. Legvégül felkapom az egyik hónaljmarkómat, ami az utóbbi közel másfél évben több-kevesebb rendszerességgel nyújtott segítséget a közlekedésben. Bezárom a lakást, majd követve az ügyészeket és a nyomozókat lemegyek az utcára, hogy kocsiba szálljak velük.

Az első kocsiba, egy fehér Skoda Octaviába az ügyészek szállnak be, én két fiatal rendőrrel egy régi, piros Suzukiban foglalok helyet. A jobb hátsó ülésre ülök, az egyik rendőr mellém, a másik a volánhoz. A két rendőr a Készenléti Rendőrségtől érkezett, és az a dolguk, hogy engem őrizzenek.

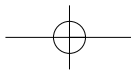
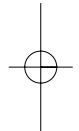
Nem bilincselnek meg, mondván: egy mankós emberrel ők nem tesznek ilyet, és ezt, főleg a később tapasztalt bánásmód fényében, igen csak tudtam értékelni utóbb. Az emberséget azzal viszonzom, hogy tanácsokat adok nekik úti céljaink praktikusabb eléréséhez. Mindennek következtében, bár az ügyészségi Octavia után indulunk el, mégis előttük érünk a Központi Nyomozó Főügyészség Zichy Jenó utcai székhelyére. Az ügyészség épülete előtt „érdekes módon” már sajtósok várakoznak, de mivel a Suzukiról nem gondolják, hogy fontos személy ülhet benne, csak későn kapcsolva rohannak felénk a kameráikkal. A Zichy Jenó utcai épületet némileg már ismerem, korábban ugyanis többször jártam itt, tanúként hallgattak ki, most azonban egyenesen a belső udvarba hajtunk a kocsival.

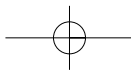
Az ügyészségi autó vagy tíz perccel később érkezik, addig az előtérben várakozunk. Itt találkozom a szakszervezetis ügyvéddel, dr. Szabó Jánossal, majd észreveszem dr. Zámbo Gyulát is, akiről csak később tudom meg, hogy volt főnökömet, Tátrai Miklóst védi. Ha az ügyészekről nem is, Zámbotól kissé megriadok: a rendszerváltás utáni időszak első jelentős koncepció perében ő védte a névadót, Kulcsár Attilát. Arról a perről nem tudtam sokat, de a sajtóból emlékeztem az egyik kihallgatásról készült videóra: a hideg futkosott tőle a hátamon. Zámbotól később az ügyvédeimtől is tájékoztam, illetve egyik felszólalását magam is – szó szerint – élvezettel hallgattam az előzetes letartóztatásom tárgyalásán, és azok alapján igazán kiváló ügyvédnek tarthatom. A sors iróniája, hogy a Kulcsár-perrel később alkalmam nyílt jobban megismerkedni a börtönben, miután a benti szellemi önsegélyező egyesületünk egyik tagjától megkaptam *Kende Péter „Nesze neked, igazság! – A Kulcsár-ügy”* című könyvét. A könyvben olvasottak egy része később más ügyeimben is visszaköszönt.

A két rendőr jelenlétében váltunk pár szót dr. Szabó Jánossal. Nem jogi kérdésekről, inkább a helyzet abszurditásáról. Közben megjönnek a másik kocsival az ügyészek, és felmegyünk a harmadikra (én a rossz lábam miatt liften, az ügyvéddel és az őrkkel). Fent, balról az első irodába megyünk be, itt már jártam korábban, akkor még tanúként.

A szoba berendezése két egymással szembeállított íróasztal, az asztalok egyik vége a rácsos ablakkal ellátott falhoz csatlakozik, a másik végüket egy félkör elemmel kötötték össze. A bal oldalon faltól falig szekrények, az ablakkal szembeni bejárati ajtó mellett egy kerek kisasztal két székkal, mellette állófogas. A szoba berendezését azért is fontos leírni, mert tíz hónappal később – nem utolsósorban a velem történtek hatására – a Múzeumok Éjszakáján elmentem a Terror Házába, ahol volt alkalmam összehasonlítani ezt a szobát az 50-es évek ügyési szobáival. A hasonlóság kísérteties volt.

A kihallgatást vezető Kunyák a jegyzőkönyvvezetővel együtt a bal oldali asztalhoz ül le, vele szemben egy fiatalabb ügyészségi fogalmazó, én az ügyvéddel az ablakkal szemben, az asztal félkörívű végén foglalok helyet, a jegyzőkönyv tanúsága szerint 13 óra 35 perckor. Az ügyésztől megkapjuk a gyanúsításonkat, öt gépelt oldalt. A szöveg mind terjedelmessége, mind zavaros tartalma miatt nehezen értelmezhető. Később, amikor már sorozatban kaptam a különböző nyomozó hatóságoktól az ilyen típusú gyanúsításokat, világos lett számomra, hogy azok szerzői valószínűleg nem hatósági személyek, akik a gyanúsítást az áldozatokkal közlik, hanem valamilyen központ, ahonnan a politikai pereket koordinálják.

A gyanúsítást gyorsan átfutom, a benne foglaltaknál azonban fontosabb számomra, hogy részt vehessek a nemsokára kezdődő temetésen. Akit gyászolok, már édesanyám életében – ha kellett, helyette is – ott volt mellettem, kiskoromtól kezdve. Egykor sokat kellett elszenvednie a 2010 utáni rendszer korábbi – kommunista – elődeitől. A férjét 1952-től '57-ig egy gazdaságának álcázott politikai pert követően zárták börtönbe – őt nyolc hónapos terhesen vallatta ki az akkori nyomozó hatóság. A sors íróniája, hogy a méhében lévő egykori nyolc hónapos magzat nemsokára az egyik ügyvédem lesz.

A kihallgatási jegyzőkönyv 7. oldalán találhatók szerint a következőket mondom el:

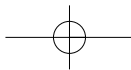
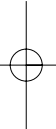
A gyanúsítást megértettem. Most nem kívánok vallomást tenni, tekintettel arra, hogy legközelebbi hozzátartozómat a mai napon temetik: 14.15-kor a Farkasréten. Ahogy eddig rendelkezésére álltam az igazságszolgáltatásnak, e szándékomat továbbra is fenntartom. Akár holnap folytathatjuk az ügyvédemmel egyeztetett időpontban, de a mai nap nem alkalmas a kihallgatásra az előbb ismertetett ok miatt. Mindenképpen szeretnék részt venni a temetésen.

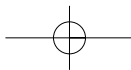
Kéréssem meglepetést okoz az ügyészeknek. Előbb a kísérő rendőröket kérdezik: garantálják-e, hogy nem szököm meg? A rendőrök visszadobják a labdát, és azt válaszolják, ha az ügyészek elengednek, akkor ők garantálják. Kunyák és a fogalmazó erre elkezd kutakodni a jogszabályokban, hogy van-e jogi lehetőség a temetésen való részvételemre. Hozzáállásuk jó szándékúnak tűnik, de a szerencsétlenkedés, amit a jogszabályok keresésével művelnek, megdöbönt. Ha így ismerik a saját szakmájuk szabályait, akkor mit várjak az én szakmámat illetően? Majd felrobbanok: ha odaengednének a számítógépükhöz, akkor a jogtárban megtalálnám a megoldást. Az ügyészek telefonálnak Keresztes Imrének, hogy mit tegyenek. Közben nézem az órát: ha most elindulnánk, 15 perc alatt felérnénk a Farkasrétre, kezdésre ott lehetnék. Újabb negyedóra telik el: már tartana a temetés, amikor odaérnék, de ott lennék. Amíg az ügyészek tovább keresgélnek, kimegyek a WC-re, amikor visszaérek, még mindig nincs döntés. Megerősítem, hogy ma a temetés miatt amúgy sem vagyok olyan állapotban, hogy vallomást tegyek, ezért nem hátráltatná az eljárást, ha elengednének. Nézem az órát: már csak a végére érnék oda, de legalább elbúcsúzhatnék a halottamtól. Az ügyészek azt mondják, szeretnének segíteni, még egy büntetés-végrehajtási ügyészt is felhívnak. A helyzet abszurd: ha már elítéltek volna, mehetnék a temetésre, de őrizetesként nem találnak megoldást. Megcsörren a telefon, Kunyák felveszi, majd sajnálattal közli, amit a jegyzőkönyv 10. oldala is rögzített:

„Eljáró ügyész tájékoztatja a gyanúsítottat, hogy a hozzátartozó temetésén való részvételt az Ügyészség nem engedélyezi, tekintettel arra, hogy elmentés az őrizet céljával.”

Gyanúsított: Ez ellen panasszal élek!”

Amit viszont a jegyzőkönyv nem tartalmaz: ez az a pillanat, amikor elérzékenyülök. Érzelmemet nem akarom kimutatni, ezért összeszorítom az ajkamat. Így viszont nehéz lenne beszélni, ezért a kezemmel intek a védőmnek, segítsen: szóljon pár szót, amíg visszanyerem az önuralmam. Szabó János megérti a jelzést, tiltakozást jelent be a döntés ellen. Ezt követően – a te-

metés kezdete után kilenc perccel – lezárják a jegyzőkönyvet. (Később megtudtam, hogy a pap késése miatt a temetés ekkor még nem kezdődött el.)

Mint már jeleztem, ez nap olyan volt, mint egy szürreális álom. Föl nem foghattam, vajon mi lehet egy temetésben „ellentétes az őrizet céljával”. Mi lehet a célja annak az őrizetnek, ami az emberi civilizáció egyik alapjogától foszt meg: hogy elbúcsúzhassak a szerettemtől?

Benyújtott panaszomra tíz nappal később a következő választ kaptam a Legfőbb Ügyészség Kiemelt Ügyek Főosztályán dolgozó dr. Bartha János ügyésztől: *„Miután a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §-ának (3) bekezdése alapján az őrizetesek részére nem engedélyezhető a temetéseken való részvétel, ezért a nyomozóhatóság részéről a gyanúsított kérelmének megtagadása törvényes volt. Mindezekre tekintettel a dr. Csaszzy Zsolt Béla részéről bejelentett panaszokat elutasítottam.”*

A válasszal a következő szakmai problémáim vannak (az erkölcsiekről nem beszélek):

1. A rendőrségi fogdába aznap 19 óra 30 perckor, azaz közel hat órával később kerültem be. 2. Ha előtte a lakásomban, az utcán, különböző hivatali helyiségekben, majd a kórházban őrizetben lehettem, akkor a temetésen miért nem? 3. A fent idézett jegyzőkönyvben rögzített elutasítás indoka nem az ún. „Fogdaszabályzat” hivatkozott része volt, hanem „az őrizet céljával” való ellentéteesség. 4. Végül, de nem utolsósorban, aki arra kíváncsi, mit is tartalmaz a hivatkozott jogszabályhely, itt idézem: *(3) Az előzetesen letartóztatott — az ügyész, a vádirat benyújtása után a bíróság engedélyével — felügyelettel meglátogathatja súlyosan beteg hozzátartozóját, és részt vehet hozzátartozója temetésén.*

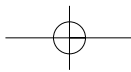
28

A magyar nyelvben a „részt vehet” kifejezés ellentétes az elutasításban szereplő „nem engedélyezhető a temetéseken való részvétel” hivatkozással. A részvételnek annyi a feltétele, hogy az ügyész engedélyezze. A temetésen való részvétel megtagadása miatt 2011 elején keresettel fordultam a strasbourgi Európai Emberi Jogok Bíróságához a Magyar Állam ellen. A nemzetközi bíróság 2014. október 21-én megállapította, hogy a Magyar Állam megsértette az *Európai Emberi Jogi Egyezmény* 8. cikkelyében biztosított magánélethez való jogomat.

A kihallgatás végén elköszönök az ügyészekről és az ügyvédeimtől, majd a két civil ruhás készenléti rendőrrel lemegyünk az udvarra a piros Suzukihoz. A kapu előtt ott állnak még a sajtósok, de most nem törődnek velünk. Következő úti célunk a Gyorskocsi utcai börtön, ahová az immár szokásos módon segíték navigálni. A börtönben orvosi vizsgálatot kell elvégezni rajtam. Jóval három óra előtt érünk a hírhedt épülethez (akinek kétsége lenne a jelzőmet illetően, nézze meg a falain lévő emléktáblákat).¹

Az épület előtt parkolunk le, így a jelen lévő kormánypárti sajtó nagy örömeire csak az újságírók között tudunk bemenni az épületbe. A két

¹ Az egyik szerint: „Ebben az épületben ítélték halálra 1958. június 15-én Nagy Imrét és mártírjait”.

rendőr, hogy mihamarabb szabaduljunk a körükből, előresiet, én a mankómmal és a magam után vonszolt görgős utazóbőröndömmel kissé lemaradva követem őket. Sietek, ahogy tudok, nehogy még szökéssel is megvadjoljanak. Bilincs továbbra sincs rajtam, de így is elég nyomorúságosnak tartom a szituációt ahhoz, hogy eltekintsek a tévében való szerepléstől. Mondom az újságíróknak, hogy válaszolok háttér-információként, de nem nyilatkozom. Az ügyben korábban is kiemelkedő szerepet játszó egyik agitációs propagandaeszköz ezt úgy továbbította nézőinek, hogy én nyilatkoztam nekik, de később visszavontam. Mintha takargatnivalóm lenne, vagy nem lennék ura a szavaimnak. Az újságírókkal való párbeszéd körülbelül így hangzott el: – „Bűnösnek érzi magát? – Ha nincs bűn, hogy lehetnék bűnös? – Utasították? – Nem, nem utasítottak.”

Közben elérem a bejáratot, becibálom a bőröndömet, és felmegyek a félemeletre, ahol az orvosi rendelő is található. A két rendőr jelzi, hogy megjöttem, kicsit várunk a rendelő melletti váróban. Vajon kik járhattak itt előttem az elmúlt években?

Benn középkorú orvosnő fogad, feltűnik, hogy vékony nemzetiszínű cérna karkötőt visel a csuklóján. Szokásos kérdések az egészségi állapotról, gyógyszerérzékenységről. Megméri a vérnyomásom és a pulzusom, az előbbi kicsit magas. Rákérdez, miért van mankóm. Elmesélem a tavalyi lovasbalesetem, ami után kiderült, hogy a több évtizedes vívásnak köszönhetően mindkét térdem tropára ment. A Honvédkórházban hónapokig kezeltek ezzel. Az idén tavasszal újra be kellett gipszelnem az egyik lábamat bokától combnyakig, majd egy térdspecialistához jártam kezelésre. Őszre terveztük a rehabilitációs műtétet. Felfekszem a rendelő vizsgálóágyára, ám az orvosnő nem tudja eldönteni, milyen állapotban van a lábam. Elmondja, hogy külső szakorvosi kontrollt kér. Mondom, a Honvédkórházban ott vannak a kórelőzményeim, de ő közli, hogy be kell mennünk a János kórházba, a traumatológiára. Ha az ottani szakorvos azt mondja, hogy kell nekem a mankó, akkor nem tud fogdába rakni, mert oda nem lehet mankót bevinni, hanem kórházban fog elhelyezni.

Indulunk tehát a János kórházba, előtte azonban az örök engedélyével még veszek egy félliteres üdítőt a folyosón álló automatából. Fél öt lehet, és ma még nem ettem, nem ittam semmit. A Suzukival közben beálltak a börtönudvarra, így a sajtó közreműködése nélkül tudunk elindulni. Az immár szokásos módon navigálok, közben váltok pár szót a rendőrökkel, elmondom, hogy magam is rendvédelmi szakszervezeti vezető vagyok. Amikor megtudják, hogy nem a Jobbikkal együttműködő Tettrekészhez, hanem a BRDSZ-hez² tartozom, hirtelen megdermed a levegő. Az eddigi viszonylag szívélyes hozzáállásuknak vége, máris úgy érzem köztük magam, mint egy gyerekgyilkos.

A János kórházba beengednek a kocsival, megtaláljuk a traumatológiát, ahol vagy harmincan várákoznak. A rendőrök immár morcosak, kezdik úgy tekinteni a János kórházi kirándulásunkat, mintha szimulálnék. Persze közrejátszhat ebben az is, hogy szívesen befejeznék már a mai na-

² Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete.

pot. Megpróbálnak soron kívül bejutni, sikertelenül. Nincs rajtam bilincs, de a velem lévő két civil ruhás rendőrnek kilátszik az övtartós pisztolya, így a várakozó betegeknek nem lehet sok kétségük afelől, hogy milyen helyzetben vagyok.

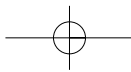
Kábé fél óra után csak bejutunk. Itt is egy középkorú doktornő fogad, a rendőrök elmondják, miért jöttünk, én pedig eldarálom a kórelőzményeket. A szokásos módon itt is fel az asztalra, jönnek az obligát térdstabilitási vizsgálatok. A rendőrök a diagnózis megállapítása előtt a doktornő segítségére sietnek: tájékoztatják, ha ne adj' isten azt állapítja meg, hogy kell nekem a mankó, akkor nem tudnak fogdába tenni, csak kórházba.

A doktornő elküld röntgenre, majd újabb vizsgálat után megkapom a következő diagnózist: „*A meniscus heveny sérülése. Ellátás: vizsgálat, röntgen. Javaslat: a jobboldalra térdrögztítő és a kifejezett panaszok és instabilitás miatt részleges tehermentesítés céljából támbot vagy mankó használata indokolt. Jav. analgetikum, Fastum gél, kímélet. Ellátása a korábbi előjegyzésnek megfelelően Uzsoki Kh-ban jav.*” Dátum, pecsét, aláírás.

A diagnózis után, ami lényegében azonos a Honvédkórház több katonarvosának és az ország egyik legnevesebb térdspecialistájának a véleményével, a két rendőr számomra kicsit fenyegetőnek tűnő hangsúllyal *megkérdi a doktornő nevét*. Kérdésüket egyébként sem értem, hisz a részünkre átadott vizsgálati lap alján az azonosító számmal együtt ott a doktornő neve is.

30 Jóval hat óra után indulunk vissza a Gyorskocsi utcai börtönbe. Két morcos kísérőm valami „Tojás” fedőnevű figurát tájékoztat telefonon az orvosi vizsgálat eredményéről. A Gyorskocsi utcában a doktornőnek átadom a vizsgálati lapot, aki a korábbi véleményével ellentétben kijelenti: a fogdában nem ér majd engem különösebb fizikai terhelés, ezért nem küld kórházba. (A történeteket később elemezve nem lennék meglepve, ha érkezésünk előtt megkereste volna őt a Tojásként kódolt figura.) Válaszul emlékeztetem saját szavaira, majd kérem a vizsgálati lapomat. A doktornő ezt megtagadja, azt mondja, majd az ügyész eldönti, megkaphatom-e az orvosi papíromat. Természetesen nem kapok tájékoztatást az általa végzett vizsgálatról sem. Az orvosi kérdésekhez nem értek, de a jogiakhoz valamelyest igen, így a konkrét jogszabályok ismerete nélkül se volt számomra kétséges, hogy a saját orvosi papírjaimat jogom volna megtartani. Tiltakozom az eljárás ellen, mire a doktornő azt feleli, hogy ne jogászkodjak. A két rendőr is közbeszól, ne tartsam fel őket, különben is jobb, ha hallgatok, *tekintettel arra, hogy mivel vádolnak*. Ez már nekem is sok. Megkérdem őket, hogy a Készenléti Rendőrség tiszthelyettesei mióta értenek az állami vagyonkezeléshez? Húszéves szakmai tapasztalatom után majd ők fogják megítélni, hogy mi az a hűtlen kezelés?

Utóbb megnéztem, az orvosi papírokról ez áll az „Egészségügyről” szóló 1997. évi CLIV. Tv. 13. § (4) bekezdésében: „*A betegnek joga van megismerni ellátása során az egyes vizsgálatok, beavatkozások elvégzését követően azok eredményét, esetleges sikertelenségét, illetve a várttól eltérő eredményt és annak okait.*”

A másnapi ügyészégi kihallgatáson szóvá tettem az esetet, aminek következtében dr. Keresztes Imre főügyész négy nappal később megkeresést küldött panaszom tárgyában a Fővárosi Főügyészség Büntetőbírósa- gi és Büntetés-végrehajtási Ügyek Törvényességi Felügyelete Főosztálya- nak, s erről levélben tájékoztattott. A megkeresés eredményéről azonban – ha volt egyáltalán – sose kaptam értesítést.

Visszatérve a rendelőbe: a szóváltást követően a vérnyomásomra fel- ajánlott gyógyszer visszautasítom, miután kérdésemre elmondták, hogy a fogdában is kaphatok orvosi ellátást. A visszautasítás valódi oka, hogy elvesztettem a bizalmam a börtönorvosban, így nem bíztam az általa fel- ajánlott gyógyszerben sem. A későbbiekben akárhány börtönorvossal vagy ápolóval találkoztam, csak maximális elismeréssel beszélhetek ró- luk. Ebben az esetben viszont fennállt a gyanúm, hogy elhelyezésem – kórház vagy fogda – nem orvosi kérdésként merült fel, hanem a lélektan- ni nyomásgyakorlás részeként. A nemzetiszínű cérna karkötőről a bört- önorvos csuklóján pedig az maradt meg bennem, hogy a nemzeti jelké- pekkel nem csak nagyban, de kicsiben is vissza lehet élni.

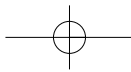
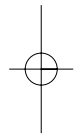
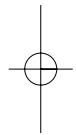
A mankóm – ami később a védjegyemmé vált a sitten – belekerült a nyomozásba.

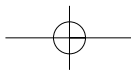
Nem sokkal hét után kihajtunk a Gyorskocsi utcai börtön udvarából. A város már sötét. Átmegyünk a Lánchídon, az Oktogonnál rákanyarodunk a körútra a Nyugati felé, majd az első kis utcán (Aradi) jobbra. A máso- dik keresztutcán ismét jobbra fordulunk az Andrássy felé. Ez a Csengery utca, amelynek sarkán felismerem a Terror Háza jellegzetes dekorációs pengefalát. Autónk ráfordul a Terror Házával szomszédos ház behajtójá- ra, ami átmegy az utcafront alatt, s egy szürke vaskapuban végződik. Most fogom fel, hogy a Terror Háza csak egy részét foglalja el a hajdani ÁVH-s, illetve nyilasközpontnak, ami a jelek szerint az egész *Andrássy út – Csengery utca – Vörösmarty utca – Aradi utca* háztömbjét megtölti, s aminek egy részét – eredeti funkciójában – ma is a rendőrség használja!

Kísérőim becsengetnek, nyílik a vaskapu, egy csöppnyi belső udvarba érkezünk. Egyenruhás rendőrök vesznek át a civil ruhásoktól, majd átve- szik az iratokat is. Egyik kezemben a mankómmal, másikban az utazó- bőröndömmel lépem át a fogda küszöbét. Kérdezem, van-e orvosuk. Nincs, válaszolják. Majd megkérdem, hogy ide tudják-e adni a János kór- házban készült vizsgálati lapomat. A fogdaparancsnok simán engedélye- zi, hogy kapjak másolatot. Ezt követően egy szűk folyosón megyünk ke- resztül, majd elveszik a bőröndömet és a mankómat, és egy zárkában he- lyeznek el. Az irataimat magamnál tarthatom.

Bent leülök a fali padra. A kábé háromszor három méteres zárkának nincs ablaka, valami kis szellőzőrács van a pad melletti fal tetején. Bútor sincs benne, csak egy fali pad meg egy hideg vizes falikút. WC sincs, ha szükségem van valamire, csöngessek. A falakat olajzöldre festették, a mennyezetet neonok világítanak, a kapcsoló kinn van a folyosón, az öröknél.

Elhelyezkedem a fapadon, és olvasni kezdem a gyanúsításomat, amit az ügyészségen kaptam. A szöveg továbbra is zavaros, részben érthetet-

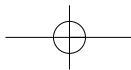
len. Nem segíti a szövegértést, hogy a rosszullet, amit már a Gyorskocsiban is éreztem, továbbra sem múlt el. Több mint 24 órája nem ettem. Kilencc felé csöngetek, megjelenik egy fogdaór, megkérdi, mi a bajom. Mondom, jó lenne, ha kerítenének egy orvost, nem érzem jól magam. Azt mondja, csak a mentőket tudják hívni. Akkor legyenek szívesek, hívják a mentőt. Visszaülök a padra, olvasok tovább. Kábé húsz perc múlva nyílik a zárkaajtó, piros ruhás mentőorvosnő lép be az őrral és egy mentőápolóval. Pulzust, vérnyomást mérnek, meghallgatják a szívhangokat. A pulzusom már jobb, de a vérnyomásom még mindig magas. A szívhangom ellenben jó, ez kissé megnyugtat. Gyógyszert nem adnak, én se kérek. Az étel hiányát jelzem, az őnök azt mondják, próbálnak megoldást találni. Félóra múlva szólnak, kövessem őket. Atmegyünk az irodába, ahol tételjes jegyzőkönyvet vesznek fel a nálam lévő dolgokról a befogadásnak nevezett eljárás keretében.

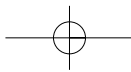
Először is megmotoznak. Negyvenöt évet megéltem anélkül, hogy ezt a „személyi ruházat átvizsgálásának” nevezett eljárást át kellett volna élnem. A következő három és fél hónapban aztán napjában legalább kétszer, de volt, hogy háromszor-négyszer is kipróbálhattam. A cipőmből kivesszik a talpbetétet, ami ott is maradt, ettől kezdve e nélkül voltam kénytelen hordani egyetlen pár cipőmet. Elveszik a fűzőmet is (később visszakaptam), és kivesszik a melegítőnadrágom összehúzó zsinórját (ez a veszteséglistára került). Elveszik a karórám, pontosabban „beadhatom bevizsgálásra”. Az elektronikus karórákat ugyanis be kell vizsgálni, nincs-e bennük tiltott kommunikációs eszköz (mondjuk: mobiltelefon). Ez később bölcs lépésnek bizonyult, ugyanis már másnap visszakaptam az órát, míg a börtönben ez akár két hétig is eltartott volna. Az óra egyáltalán nem mellékes kelléke a börtönéletnek, ahol a legfőbb dolog: az idő múlása. Amúgy nagyobb értékű órát nem is tarthat magánál az ember, nehogy valamelyik zárkatársa esetleg „önkéntes” adakozásra szólítsa fel...

32

A dolgaimról két listát készítenek. Az egyikben azok vannak, amelyeket magamnál tarthatok, a másikon meg azok, amelyeket nem – utóbbiakat letétbe veszik. A letétbe került tárgyaim: személyes okmányok, pénztárca, benne 14 070 Ft, lakáskulcsok, nadrágszíj, cipőfűző, villanyborotva, after shave, CD (a büntetőjogi tankönyvhöz volt csatolva), nemzeti zászló, nadrágmadzag, utazóbőrönd, mankó. A felsorolt tárgyak közül a készpénz később a letéti számlámra került, a többit – a mankóm kivételével, amit másnap visszaadtak – csak akkor láthattam újra, amikor szabadultam. A zászlóm elvétele miatt tiltakozom, erre odahívják az őrparancsnokot, aki megerősíti, hogy nem lehet nálam zászló. Az ezzel kapcsolatos eljárást a jegyzőkönyvben külön rögzítjük. A magamnál tartható tárgyakról is készül jegyzék: 3 db könyv, szemüveg, 3 póló, 2 alsónadrág, 2 pár zokni, melegítőnadrág, pulóver, kardigán, törülköző, bőrkabát, ing, nadrág, egy pár cipő. Ehhez a listához jött a börtönben kapott felszerelés: egy pár papucs, eldobható borotva, fogkrém (a fogkefénél azzal a megjegyzéssel, hogy azt nem igénylem, így a sajátomat használom). A tisztálkodószerek, az ún. BV-s tisztasági csomagban voltak egy kis szappannal és WC-papírral együtt.

A végén kapok egy számot: én lettem a *483-as számú fogvatartott*. Azt

mondják, a továbbiakban ezen a számon szólítanak. Ez ellen tiltakozom: nem vagyok szám, van nevem. (Régi olvasmányélményeim alapján emlékeztem: a fogvatartottak megtörésének egyik eleme, hogy igyekeznek elvenni a személyiségüket, amihez a nevük is tartozott.) Kis vita alakul ki a befogadást vezető rendőrszázlós és köztem, de végül elfogadom az érvelését, hogy az én biztonságomat is szolgálja, ha a többi fogvatartott nem ismeri meg a nevemet.

A nálam maradó cuccaimat műanyag zacskóba rakjuk, ezeket viszem tovább. Mivel a mankómat elvették, némileg bizonytalanul állok a lábamon, ezért megkérdem: a falnak támaszkodhatom-e? Azt mondják igen, csak vigyázzak, hogy a piros csöngőt (vészjelzőt) ne nyomjam meg. Kicsit furcsa lehet, ahogy egyik kezemben a műanyag zacskóval, a másik kezemmel a falat tapogatva elindulok az elhelyezési zárkába. A folyosó végén rács, mögötte lépcső. A rács előtt felteszik rám életem első bilincseit. Kicsit körülményes fölmenni a lépcsőn: összebilincselte kézzel fogva a ruhászacskót, közben pedig a korlátba kapaszkodni. Felérünk az első emeletre, ahol átvesznek az ottani örök, és a 4-es számú zárkába csuknak.

A 4-es számú lett börtönéletem első szállása. Kábé ugyanakkora, mint az előző volt; ablaka, WC-je ennek sincs, csak egy falikút hideg vízzel. A bútorok: két, kábé hatvan centi széles faágy, két fahokedli, egy vasalt faasztal, mindegyik hozzácsavarozva a padlóhoz. Továbbá két kis faliszekrény. A villany ugyanúgy: neon, kinti kapcsolással. A faágyra kapok matracot és takarót, de a deszka olyan keskeny, hogy félek, az éjjel leesem róla. Kipakolom az éjszakára szánt ruháimat, majd szólnak, hogy kapok enni. Este tíz is elmúlhatott, mire megkapom a konzerv virslis, krumplis vacsorát. Iszonyú éhes vagyok, de éjszakára elég lesz ennyi étel is.

Utóbb megismerkedem a vizesblokkal, szerencsére szemben van a cellával, nem kell messzire mennem. A vizesblokk, különös tekintettel a később megismert hasonló funkciójú helyiségekre, viszonylag kulturált és tiszta, vajszínű, nemrég felrakott csempével. Visszatérve a cellámba már a lefekvéshez készülődöm. A külső ingerek, az óráim hiánya és az állandó mesterséges megvilágítás következtében kezdem elveszíteni az időérzékeimet.

Végiggondolom a napomat, amely véget vetett eddigi életemnek. A li-dércecs reggeli látogatást, a temetéstől való megfosztást, az autózást a rendelők között, a megérkezést a Terror Háza még működő részébe. Eszembe jutnak azok, akik a családomból már börtönben ültek. Kivétel nélkül politikai okokból, a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején. A múlt században. Sose gondoltam volna, hogy egyszer én is idejutok – húsz évvel a rendszerváltás után. És épp azok jóvoltából, akikkel valaha együtt küzdöttem azért, hogy Magyarországon még egyszer ne lehessen olyan világ, ahol az állam büntető hatalmát politikai célokra használják fel. Eszembe jutnak azok is, akik hatvan évvel ezelőtt küzdöttek a társadalmi változásért, majd saját harcostársaik zárták börtönbe őket. Bizonyára azt gondolták, a szeretett vezér nem tudja, hogy mit csinálnak a fogdmegjei, mert biztosan intézkedne, ha tudná, hogy koholt vádak alapján küldték börtönbe őket. Én nem vagyok ilyen naiv, sőt. Ennyit azért tanultam a történelemből...

Lejegyezte: Debreczeni József

